

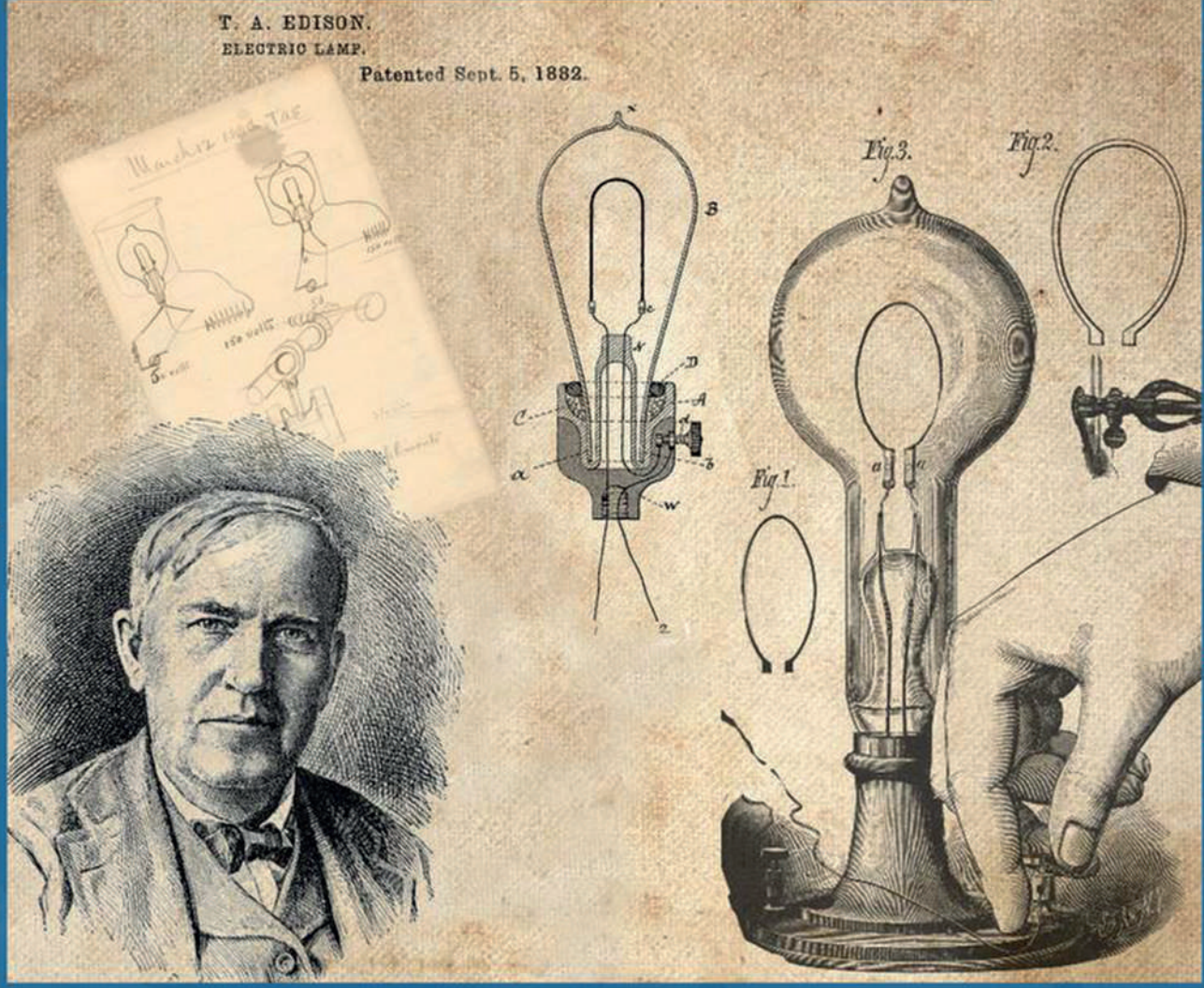
YANG O'ZBEKISTON: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM

CONFERENCES.UZ

2023

DAVRIYLIGI: 2018-2023

DUNYODA BIRINCHI KASHF ETILGAN ELEKTR CHIROG'

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJY OLIY TA'LIM MUASSASALARI PROFESSOR-O'QITUVCHILARI, YOSH OLIMLAR, DOKTORANTLAR, MAGISTRANTLAR VA IQTIDORLI TALABALAR

 TOSHKENT SHAHAR, AMIR TEMUR KO'CHASI, PR.1, 2-UY.
 +998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00
 WWW.TAQIQOT.UZ
WWW.CONFERENCES.UZ

 IYUN №53

**ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН:
ИННОВАЦИЯ, ФАН
ВА ТАЪЛИМ
23-ҚИСМ**

**НОВЫЙ УЗБЕКИСТАН:
ИННОВАЦИИ, НАУКА
И ОБРАЗОВАНИЕ
ЧАСТЬ-23**

**NEW UZBEKISTAN:
INNOVATION, SCIENCE
AND EDUCATION
PART-23**

ТОШКЕНТ-2023

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” [Тошкент; 2023]

“Янги Ўзбекистон: Инновация, фан ва таълим” мавзусидаги республика 53-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 июнь 2023 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2023. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар «Харакатлар стратегиясидан – Тараққиёт стратегияси сари» тамойилига асосан ишлаб чиқилган етти устувор йўналишдан иборат 2022 – 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси мувофиқ:– илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари тахтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барноҳон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети Хорижий тиллар факультети ўқув ишлари бўйича декан ўринбосари

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, DSc, Тошкент фармацевтика институти, Фармацевтик ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва сифат менежменти кафедраси профессори

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, DSc, Тошкент фармацевтика институти, Фармацевтик ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва сифат менежменти кафедраси профессори

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Проф. Хамидов Муҳаммадхон Хамидович «ТИИМСХ»

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпلامга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шаҳрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

1. Қорамирзаев Ёмғир Худойназарович
МИКРОЭЛЕМЕНТЛИ МИНЕРАЛ ҲИТОТЛАРИНИ ҲЎЗАДА ҚЎЛЛАШ ВА СУҒОРИШ
УСУЛЛАРИНИНГ САМАРАДОРЛИГИ7

АГРОПРОЦЕССИНГ РИВОЖЛАНИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

МИКРОЭЛЕМЕНТЛИ МИНЕРАЛ ЎҒИТЛАРНИ ҒЎЗАДА ҚЎЛЛАШ ВА СУҒОРИШ УСУЛЛАРИНИНГ САМАРАДОРЛИГИ

Қорамирзаев Ёмғир Худойназарович

Пахта селекцияси ва уруғчилиги ва етиштириш агротехнологиялари илмий-тадқиқот институтининг 1- босқич таянч доктаранти.

Аннотация: Ушбу мақолада Ингичка толали ғўзани томчилатиб суғоришда қўлланиладиган микроэлементли минерал ўғитларни мақбул меъёр ва муддатларда қўллаш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиладиган деб устувор йўналишларда илмий-тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Калит сўзлар: иқлим ўзгариши, сув танқислиги, ерларнинг шўрланиши, бактериялар, умуртқасиз жониворлар, ғўзада қўллашнинг мақбул муддати, бирламчи ва иккиламчи минераллар.

Аннотация: В данной статье разработаны рекомендации по применению микроудобрений, применяемых при капельном орошении тонковолокнистого хлопчатника в приемлемых нормах и сроках, проводятся научные исследования по приоритетным направлениям.

Ключевые слова: изменение климата, нехватка воды, засоление почвы, бактерии, беспозвоночные, оптимальный период внесения в хлопчатник, первичные и вторичные минералы.

Abstract: This article has developed recommendations for the use of micronutrient fertilizers used in drip irrigation of fine-staple cotton in acceptable rates and terms, scientific research is being carried out in priority areas.

Key words: climate change, water scarcity, soil salinization, bacteria, invertebrates, optimal application period for cotton, primary and secondary minerals.

Мавзунинг долзарблиги. Республикамининг микроэлементлар билан танқис бўлган карбонатли тупроқлари шароитида юқори ва сифатли пахта ҳосили етиштиришда макро ва микроўғитларни мутаносиб нисбатларда, қулай муддат, меъёр ва усулларда ғўзада барг орқали қўллаш технологиясини ишлаб чиқиш, қишлоқ хўжалиги соҳаларининг долзарб масалаларидан ҳисобланади ҳамда эндиликда ушбу масалани ўрганиш борасида илмий тадқиқотлар олиб бориш муҳим аҳамиятга эга.

Бугунги кунда Республикамизда қишлоқ хўжалиги соҳасида кўпгина ўзгариш ва ривожланишларга эришилмоқда. Шунинг билан бир қаторда суғориб деҳқончилик қиланадиган ер майдонлари қисқариб бормоқда ҳамда иқлим ўзгариши, сув танқислиги, ерларнинг шўрланиш даражасининг ортиши, ноқулай об-ҳаво сабабли қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиш-тириш, юқори ва сифатли ҳосил олишда қийинчиликлар юзага келмоқда.

Маълумки, пахтачиликда ҳар қандай тупроқ иқлим шароитида ҳам турли ташқи омилларга чидамли, касаллик ва ҳашаротларга бардошли навларни яратиш, уларни ўзига хос парваришлаш агротехнологиясини ишлаб чиқиш ҳамда эртаги, юқори ва сифатли ҳосил олиш долзарб ҳисобланади.

Шуларни инобатга олиб, ҳосилдорликни оширишда республикамининг олимлари ва мутахассислари томонидан яратилган ва бошқа давлатларда ишлаб чиқарилган янги турдаги таркибида микроэлементлари бўлган суюқ ҳолдаги ўғитларни ғўзада қўллашнинг мақбул муддат ва меъёрларини ишлаб чиқиш муҳим аҳамиятга эга.

Республикаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегиясини таъсдиқлаш тўғрисида” ги 2019 йил 23 октябрь ПФ-5853-сонли фармони ҳамда «Пахта майдонларида тупроқ унумдорлигини ва ҳосилдорликни

ошириш, суғоришнинг янги технологияларини жорий этишни қўллаб-қуватлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2022 йил 25 мартдаги ПҚ-179-сон қарори шунингдек, мазкур фаолиятга тегишли бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланган вазифаларни амалиётга жорий этиш бўйича илмий изланишлар ўтказиш долзарб ҳисобланади.

Тадқиқотнинг амалий аҳамияти. Ингичка толали ғўзани томчилатиб суғоришда қўлланиладиган микроэлементли минерал ўғитларни мақбул меъёр ва муддатларда қўллаш бўйича тавсиялар ишлаб чиқилади ва республикамизнинг жануб минтақаси тупроқларида пахта етиштираётган фермер хўжаликларида қўллаш учун тақдим этилади. Натижада фермер хўжаликларида ғўзадан режалаштирилган ва сифатли ҳосил олишга, тупроқ унумдорлигини сақлашга ҳамда сувни ортқча сарфланишининг олдини олишга эришилади.

Рух ўсимликлардаги биологик жараёнларни ва нафас олишда қатнашадиган ферментлар фаолиятини кучайтиради. Рух етишмаса ўсимликдаги оксил тез парчаланadi, ёруғликнинг кучайиши билан ўсимликларнинг рухга бўлган талаби ортади. Бор элементи ўсимликлардаги углерод алмашинувида ва гулининг чангганишида муҳим аҳамиятга эга. Бор етишмаганда, чангланмаган гуллар тушиб кетади ва ҳосили камаяди.

Кобальт турли аминокислоталар таркибида сақланиб, минерал бирикмалар ҳолида ўсимликда фотосинтез жараёнини ҳамда оксил алмашинувини яхшилайди. Углерод асосан тупроқ гумусида турли органик моддалар таркибида бўлади. Углерод муҳим элемент бўлиб, ердаги ҳаёт асосини ташкил этади. Ўсимлик курук қисмининг 45 фоизи углероддан иборат. Ўсимликлар углеродни атмосфера ва тупроқ ҳавосидаги карбонат ангидриддан барглари ва идизлари орқали ўзлаштиради.

Ферментлар оксил моддаларининг энг йирик ва ўзига хос синфи ҳисобланади. Ферментларнинг асосий манбаи тупроқда яшовчи тирик организмлар бактериялар, умурткасиз жониворлар ва ўсимликлар ҳисобланади. Тупроқ ферментлари органик қолдиқларни қайта ўзлаштиришда фаол қатнашади. Ферментлар ишқорий ва кислотали хусусиятга эга бўлиб, организмда асосан гормонал, яъни парчалаш хусусиятини намоён қилади ҳамда иммунитетини оширади ва генератив органларни тўкилишдан сақлайди.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки. Нуклеин кислоталар юқори молекуляр бирикмалар бўлиб, йирик организмлардаги ирсий белгиларнинг наслдан-наслга ўтиши, оксилларнинг биосинтези каби муҳим ҳаётий жараёнларда қатнашади. Кислород-тупроқ гумуси, кўпчилик бирламчи ва иккиламчи минераллар ҳамда тузлар, кислоталар ва сув таркибига киради. Бу модда ўсимликларда ва барча тирик организмлар ҳаётида ҳамда тупроқда кечадиган жараёнларда муҳим аҳамият касб этади.

Фойдананилган адабиётлар рўйхати.

1. Қаршиев Р ва бошқалар Томчилатиб суғориш технологияси асосида суғоришда тупроқ гурунт намланиши соҳасида намлик динамикасининг математик модели. “Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги” журналининг Агроилм илмий иловаси. –Тошкент 2021 й.№2 (72)-Б.68-69.

2. Гаппаров С. Қҳшқаторлаб экилган ғўзани қора полиэтилен плёнка остидан томчилатиб суғориш меъёрини ҳисоблаш услуби. // “Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги” журналининг Агроилм илмий иловаси. –Тошкент 2021 й.№2 (72)-Б.80-82.

3. Ражабов Т ва бошқалар. Суғориш жараёнида хужайра шираси концентрациясининг ўзгариши. //“Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги” журналининг Агроилм илмий иловаси. –Тошкент 2021 й.№3 (73)-Б.67-69.

4. Рахмонов Ш “Зарафшон” ғўза навини машинабоп қилиб етиштириш ва агротехнологиясини такомиллаштириш. //“Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги” журналининг Агроилм илмий иловаси. –Тошкент 2021 й.№4 (74)-Б.6-8.

5. А.Исашев ва бошқалар. Томчилатиб суғоришнинг ғўза ўсиб-ривожланиши ва пахта толасининг технологик-хўжалик кўрсаткичларига таъсири. . //“Ўзбекистон қишлоқ ва сув хўжалиги” журналининг Агроилм илмий иловаси. –Тошкент 2021 й.№4 (74)-Б.9-11.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ИННОВАЦИЯ, ФАН ВА ТАЪЛИМ 23-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.06.2023

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000